

**STUDIE PROVEDITELNOSTI
MONITOROVACÍHO
A INFORMAČNÍHO SYSTÉMU
NA DÁLNICI D1 V ÚSEKU
PROCHÁZEJÍCÍM KRAJEM
VYSOČINA**

MANAŽERSKÉ SHRNUÍ

ZPRACOVÁNO PRO

VYSOČINA

SE SÍDLEM ŽIŽKOVA 57, 587 33 JIHLAVA

ZPRACOVAL

VARŠ BRNO, A.S.

KROFTOVA 80, 616 00 BRNO

 VARŠ[®]

Monitorovací a informační systém na D1

V posledních letech došlo k výraznému zhoršení dopravní **situace na dálnici D1 protínající území kraje Vysočina**. Na zhoršení situace má vliv spolupůsobení několika faktorů - **nárůst intenzity provozu, nepříznivé přírodní podmínky, stav komunikace, uzavírky v důsledku oprav a neukázněnost řidičů**. V důsledku toho pak vznikají mimořádné události na dálnici - **dopravní nehody, kolony vozidel a celková špatná průjezdnost komunikace**.

Řešení těchto mimořádných událostí si často vyžaduje zásahy Integrovaného záchranného systému kraje Vysočina. Management kraje Vysočina si je vědom své zákonné odpovědnosti za zdraví a životy lidí a majetkové škody (vyplývající zejména ze zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému), v současné době však nemá k dispozici nejen prostředky na zlepšení situace, ale ani prostředky na plnění zákonných povinností. V praxi to znamená, že kraj Vysočina a především jeho jednotlivé složky integrovaného záchranného systému nemají k dispozici průběžné aktuální informace o stavu na dálnici D1 a tím mají i omezenou možnost řešit důsledky tohoto stavu.

• **ZÁMĚR MONITOROVACÍHO A INFORMAČNÍHO SYSTÉMU**

Záměr vybudovat Monitorovací a informační systém vyplývá z úkolů a závěrů jednání složek Integrovaného záchranného systému pod vedením tehdejšího hejtmána kraje Vysočina. Byla zřízena pracovní skupina, která se měla situací na D1 hlouběji zabývat a která specifikovala tyto hlavní okruhy problémů, které je třeba řešit:

- **zajištění dohledu nad dopravou a odstavnými plochami pomocí kamerového systému**, aby bylo možné předcházet mimořádným událostem (dopravním nehodám) a trestné činnosti (krádežím vozidel a vloupání do vozidel) nebo je včas a rychle řešit,
- **podpora organizace zásahu složek Integrovaného Záchranného Systému (IZS)** - podpora rozhodování až na operační, taktickou úroveň,
- **podpora řízení dopravy** – poskytování informací pro řidiče prostřednictvím zařízení pro provozní informace (ZPI), přes celostátní i regionální media, mobilní operátory a RDS-TMC (Radio Data System - Traffic Message Channel) - služba s možností předem informovat řidiče o událostech na dálnici a konkrétními pokyny (např. k uvolnění jízdního pruhu) ovlivňovat jejich chování,
- **odklonové trasy** – s cílem omezit dopady živelného odklánění dopravy v případech neprůjezdné dálnice, zajištění značení odklonových tras, údržby odklonových tras,
- **problémy kamionové přepravy** – odstavné plochy pro kamiony, truck centrum,
- **personální a technické vybavení Dálničních oddělení (DO) Policie ČR a SSÚD**.

Záměr vybudovat Monitorovací a informační systém velmi pozitivně ovlivnila „Studie k realizaci Monitorovacího a informačního systému, jeho vlivu na BESIP a vývoj trestné činnosti v podmínkách

dálnice D1, teritoria DO PČR Velký Beranov“ ze začátku roku 2004. Dalším materiálem, který se zabývá situací na dálnici D1 je materiál Hasičského záchranného sboru (HZS) kraje Vysočina „Analýza rizik vzniku mimořádných událostí souvisejících s provozem na dálnici v zásahovém úseku HZS kraje Vysočina“.

- **SMYSL A HLAVNÍ CÍLE MONITOROVACÍHO A INFORMAČNÍHO SYSTÉMU Z POHLEDU KRAJE VYSOČINA**

Cílem Monitorovacího a informačního systému je prevence a podpora řešení mimořádných událostí na dálnici D1

- **předcházení problémům v dopravě** získáváním včasných a relevantních **informací o aktuálním stavu dálnice D1** – především prostřednictvím monitoringu s využitím kamerových systémů a dalších systémů pro sledování dopravního proudu,
- **efektivnější řízení zásahu** jednotlivých složek IZS při mimořádných událostech informační podporou procesů v rámci krizového řízení situací,
- **předcházení kriminalitě** – krádeže na parkovištích a odpočívkách.

Hlavním přínosem zprovoznění systému by mělo být snížení negativních důsledků dopravní situace na dálnici D1 – snížení škod na zdraví a životech lidí a snížení materiálních škod.

Cíle a obsah Studie proveditelnosti

- **CÍLE**

Studie proveditelnosti Monitorovacího a informačního systému na D1 v úseku procházejícím krajem Vysočina si klade za cíl

- **posoudit záměr kraje Vysočina realizovat Monitorovací a informační systém na D1 (MIS)**, zejména podmínky realizace systému z hlediska potřeb kraje Vysočina (IZS), finančního, časového, technického, organizačního a personálního, návaznosti ve vazbě na legislativu a okolní informační systémy,
- **poskytnout kraji Vysočina maximum podkladů pro samotné rozhodnutí monitorovací a informační systém realizovat**, zařadit ho do kontextu projektů na celostátní úrovni a být kvalifikovaným partnerem pro strategická jednání s dalšími subjekty (Ředitelství silnic a dálnic ČR, Ministerstvo dopravy).

- **OBSAH STUDIE PROVEDITELNOSTI**

Studie proveditelnosti obsahuje tyto hlavní části:

- **Analýzu současného stavu a rizik**, která popisuje a hodnotí výchozí stav a dává ucelený přehled o existujících systémech, legislativě, technických zařízeních, datech, uživatelích systému, ...,
- **Návrhovou část - projekt Monitorovacího a informačního systému, která představuje návrh systému na úrovni konceptu, technické a technologické posouzení komponent systému, finanční posouzení systému, SWOT analýzu.**

Studie proveditelnosti dále obsahuje **Komplexní závěr a doporučení**, které posuzuje posouzení projektu ze všech uvažovaných hledisek a vyjádření k realizovatelnosti a finanční rentabilitě projektu.

Výsledky Studie proveditelnosti

Studie proveditelnosti přináší jednoznačná konkrétní opatření pro rychlou změnu výše uvedeného stavu na D1, která je třeba z úrovně vedení kraje Vysočina aktivně prosazovat.

- **v průběhu řešení Studie proveditelnosti došlo k zahájení legislativních změn (novely zákonů č. 361/2000 Sb. a č. 13/1997 Sb.)** poprvé upravujících oblast sběru, zpracování, sdílení a poskytování dopravních informací – **kraj Vysočina by měl aktivně vstoupit do procesu přípravy prováděcích předpisů k těmto zákonům,**
- **na základě usnesení Vlády ČR č. 590 ze dne 18. května 2005 je realizován Jednotný systém dopravních informací pro ČR a v jeho rámci Monitorovací a informační systém pro D1** – řešení pro kraj Vysočina musí být realizováno v součinnosti s touto meziřesortní aktivitou Ministerstev dopravy, informatiky, vnitra a Ředitelství silnic a dálnic ČR – **kraj Vysočina by se měl aktivně podílet na realizaci JSDI a ovlivňovat výsledky řešení tohoto projektu s ohledem na D1 i požadavky kraje,**
- **součástí a příslušenství dálnice D1 v souladu s platnou legislativou může budovat pouze vlastník komunikace nebo externí subjekt s jeho souhlasem, výstavba systémů polní instrumentace na dálnici D1 krajem Vysočina je možná pouze v přímé spolupráci s Ředitelstvím silnic a dálnic ČR,**
- ve spolupráci s ŘSD by se měl kraj Vysočina soustředit na **definování vlastních možností pro koordinované investice kraje Vysočina** do vybraných prvků polní instrumentace, zejména do **budování kamerových systémů pro dohled nad odpočívkami, benzinovými stanicemi a odstavnými parkovišti,**
- **problémem řízení a koordinace nasazování sil a prostředků při likvidaci mimořádných událostí je organizační struktura a systém operačního řízení Policie ČR.** Kraj nemá jednoho partnera pro jednání s Policií ČR, což představuje komplikace nejen při činnostech IZS. Na území kraje Vysočina mají působnost tři krajské policejní správy. K výraznému zlepšení této situace se jeví velice žádoucí zřídit pro kraj Vysočina jednu krajskou policejní správu. Komunikační vazby s krajem by tak byly daleko těsnější, operativnější, pružnější a efektivnější,
- pro efektivní řešení definovaných procesů a naplnění uživatelských požadavků je z úrovně kraje Vysočina nezbytné vybudovat **modul pro operační řízení s cílem zajistit publikaci dopravních dat a dopravních informací z Národního dopravního informačního centra a dalších ve Studii proveditelnosti identifikovaných zdrojů ve prospěch všech subjektů v kraji Vysočina** při respektování publikace dat a dopravních informací v centrálně řízených informačních systémech veřejné správy,
- významným faktorem pro zkvalitnění procesů řešení mimořádných situací je navrhované vybudování **Centra tísňového volání kraje Vysočina integrující dispečerská pracoviště KOPIS HZS ČR, OPS Zdravotnické záchranné služby kraje Vysočina, operační středisko PČR, případně operační pracoviště DO PČR a SSÚD,**
- **v průběhu řešení Studie proveditelnosti byl zahájen proces budování polní instrumentace (4 kamerové systémy a 4 proměnné informační tabule),** ve vztahu k ŘSD

ČR a Ministerstvu dopravy je nezbytné z úrovně kraje Vysočina aktivně požadovat další rozvoj poľní instrumentace v souladu s cíli navrhovanými pro Generální plán rozvoje dopravní infrastruktury a Dopravní politiky ČR 2005 – 2013.